

מדינת ישראל

הכנסת

א.א.

פרוטוקול מס' 25/ד

מישיבה של ועדת החינוך והתרבות, להתקיימה ביום ד', כ"ה בטבת, תשט"ו - 19.1.55, בטעה 9.00.

נוכחיה:

- חברי הוועדה:
  - פ. פרסיץ - היו"ר
  - א. ברמן
  - ש. גריידי
  - א. כלפון
  - ש. כפרית
  - ב. כצנלסון
  - ד. נצר
  - י. סמילנסקי
  - ר. צברי

סוזטניהם:

- ד"ר אבידור - המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות
- ד"ר ברתנא - סגן מנהל משרד החינוך והתרבות
- מר מיוחס - מנהל לשכת הנוער, משרד החינוך
- גב' סטנר - היועצת המספטית של משרד החינוך

נועדרו:

- ס. אונא
- ס. ארם
- ז. בן-יעקב
- ק. כהנא
- א. רוזיאל-נאור
- י. ט. רוזנברג

סדר-היום:

שאלות ותשובות בקשר לסקירה על פעולתה של לשכת הנוער.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה. נשמע עתה מפני מר מיוחס תשובות על שאלות החברים בקשר לפעולתה של לשכת הנוער.

מר מיוחס:

נשאלתי כאן מהו מספר בתי-הספר בהם פועלת לשכת הנוער.

מספר בתי-הספר היסודיים הוא 900 ואילו לשכת היינו ב-16,6% מכלל בתי-הספר. אולם הנוער פועלת רק ב-150 מלבד זאת אנחנו מקיימים מוסדות נוער שאינם צמודים לבתי-הספר, ומוסדות אלה פתוחים בפני תלמידי בתי-ספר לזכרים. מספר מוסדות מסוג זה מגיע ל-100, היינו בסך הכל ישנם 250 מוסדות נופס לנוער והם מהווים 27,7% ממספר בתי-הספר.

היו"ר ש. פרסיץ:

האם בין 250 מוסדות אלה ישנם גם מוסדות בהם מסתתף הגדנ"ע ועל כן הוא כולל אותם בין

מפעלים שלו?

מר מיוחס:

יתכן. ישנם מוסדות לילדים למטה מגיל 13 אשר גם הגדנ"ע מסתף בהם פעולה, אך מספר מוסדות

כאלה קטן ביותר.

או.

**מר מיוחס:** במסך השנה פעלה לשכת הנוער בקרב 52,000 ילדים ובני-נוער, החלוקה לפי הגילים היתה כדלקמן: עד גיל 12 - 22,000 ילדים; בגיל 14 - 12 - 21,000 ילדים; מגיל 14 ומעלה - 8,800 בני-נוער. הפעולה בקרב בני-הנוער מגיל 14 ומעלה נעשתה בחלקה הגדול בשיתוף עם הגדנ"ע.

**היו"ר ש. פרסיץ:** האם נוער זה נלקח בחשבון בין אותם 10,000 בני-נוער שהגדנ"ע רוצה להקיף?

**מר מיוחס:** הגדנ"ע מתכוון ל-10,000 בני-נוער טיפוסי-עולים.

בין 52,000 ילדים וכללו גם אלה שנהנו רק מספעל הקייטנות בחדשי הקיץ, ומספרם מגיע ל-22,000. פירוש הדבר כי במסך רוב חדשי השנה פעלה לשכת הנוער רק בקרב 30,000 ילדים.

הסקעות "הדסה" במרכז הנוער בהר-טוב. הסקעה יסודית אחת לשם הכנת בתי-המלאכה הסתכמה ב-5,000 לירות, אך "הדסה" לא נתנה כסף, אלא סיפקה במישרין את הציוד הדרוש, היינו שולחנות עבודה וארוזות, שערכם הכולל הגיע ל-5,000 לירות. "הדסה" דאגה גם לשיפוץ המקום, והיא פתחה מתפרה לבנות, אשר בה עובדות 2 קבוצות של בנות, 16 בנות בקבוצה, וכן יסדה קורס למטק-בית. ההוצאות השוטפות של "הדסה" במרכז-נוער זה מגיעות ל-2,000 לירות לחודש, ומכאן זה כולל את ההענקות לתלמידים, בסך לירה אחת ליום לתלמיד. אני מדגיש טוב, שבלי מתן הענקות אי-אפשר היה למסוך את הילדים למרכז, כי הם היו הולכים לעבוד בחוץ.

חה"כ רוזנאל-באור שאלה על גורל המועדונים בלוד. בלוד ישנם כיום 3 מועדונים. המועדון הסתכלתי, הנתמך על-ידי ויצ"ו, נפתח באמצע חודש ספטמבר ש.ז., המועדון הסתכלתי-הדתי נפתח ב-1 לנובמבר והמועדון של ארגון אמהות עובדות נפתח ב-1 לדצמבר.

**ש. כפרית:** ברצוני לסטור על הרעמים שלי מתוך ביקורי באכסניית-הנוער בירושלים ובמועדון הנוער של ויצ"ו.

בנין האכסניה הוא נפלא והמקום מרה אנוירה מיוחדת על כל הנמצאים בו. מאז קיום האכסניה עברו דרכה כ-2,000 תלמיד. בחורף מתקיימים באכסניה קורסים לעובדי המדינה, ושעתי כי ישנה תכנית לעשות את האכסניה למרכז תרבותי לכל ילדי הסביבה - מפעל שחורונו מורגש עד עתה ואשר חשיבותו רבה בעיקר לילדי בית-סומיל. אני חושבת כי הפיכת כל האכסניות בארץ למרכזי תרבות מקומיים היא מפעל עצום.

בירושלים

ביקרתי גם במועדון של ויצ"ו/המרכז בתוכו מדי יום ביומו כ-120 בני-נוער. תנאי השיכון במועדון קשים מאד, אבל סחפה על כך הרוח הנפלאה הטורדת בו. הילדים נמצאים במועדון זה מסעה 6 עד שעה 9 בערב, הסדריכים במועדון מצוייבים, ואני חושבת כי ביקור מנהל בית-הספר במועדון מעיד על אורגנות הפעולה בין בית-הספר והמועדון.

**מר מיוחס:**

המועדון בו ביקרה חה"כ כפרית הוא בית-נוער. בית-נוער אחד בירושלים מוחזק על-ידי לשכת הנוער, בית-הנוער ברח' הלל מאורגן בארגון העולמי של בתי-הנוער והכספים להחזקתו באים מה-Jewish Welfare Board. כמו כן ישנם שני בתי-נוער ביפו, שני בתי-נוער בחיפה, אחד בצפת ועוד אחד ברמת-גן. בערב בו ביקרה במועדון חה"כ כפרית הקתיטה הצגה של החוג הדרמטי באולם י.ס.א וחברי כל המועדונים מהסביבה באו לחזות בהצגה.

**ש. כפרית:**

ראיתי במועדון בני-נוער שהגיעו כבר לגיל הצבא, אך הם ממליכים לבוא למועדון ולקחת חלק בחיי החברה; הוויכוחים המתנהלים בקרב חברי המועדון הם על נושאים ועל דמה שלא תמיד מצויים בקרב הנוער הלומד. רובו של הנוער במועדון הזה בא מעדות המזרח.

או.

ס. כפריה:

הפעולה בקרב הנוער הזה - חשיבותה רבה לאין ערוך, היא אולי אף חשובה יותר מהחינוך התיכון והחינוך הגבוה. לפעולות אלו יש להקדיש מכסילות תקציב, מפני שהן מקיפות נוער שאין לו כל סיכוי אחר ללמוד ולהשתלב בחיי חברה תקינים.

המגמה של הקמת מועדונים בישובי-עולים בהם מקבלים הילדים גם חינוך טרום-צבאי היא אמנם כרוכה בהוצאות טרובות מאד, אבל אין לוותר עליה כי יש לה חשיבות מכרעת בהקניית ידיעות לילדים בישובי-עולים.

אינני יודעת מה הן ההצעות לתקציב ליכת הנוער לשנת הכספים הבאה, אך אין לי כל ספק שתקציב זה מוכרח לגדול, ולא רק עקב הוספת תוספת-יוקר. הפעולה בקרב הנוער מוכרחה להתרחב. אחרת הכספים המושקעים בשטחים אחרים של חינוך הילדים והנוער יוצאו לריק ולא תהיה ברכה בהם.

היו"ר ש. פרסיץ:

הסקירות שמענו כאן על פעולות בקרב הנוער מעוררות בי הרהורים רבים ומחשבות רבות. הנני חסידה ותליקה של לשכת הנוער ואני תמיד מצטערת על כך שלא ניתנה לה האפשרות המלאה למלא את תפקידה. תמיד הייתי מסתוקקת לכך שתקציב לשכת הנוער יוגדל על-מנת לתוכל לבצע את עבודתה החינוכית כפי שטוטל עליה לעשותה.

זה שנים, ומתוך כוונות טובות, עבודתה של לשכת הנוער מופרעת על-ידי גורמים יזונים מתון כך שתמיד נמצא מישהו החוסב עצמו טוכטר יותר לעבודה זאת; מתוך כך שקיימת אגוצנטריות מסויימת, ועל כן מגיעים אנו בשטח זה למצב המעמיד בפנינו שאלות חמורות. הנה, 50% מהנוער מצריך להמצא בטיפול בטועדונים או בצורה אחרת הם עולים חדשים, ואנו יודעים שהי מסטעותה של עובדה זו. ונסאלת השאלה מי מכל אותם המוסדות המטפלים עתה בנוער זה ראוי יותר לתפקיד זה מלשכת הנוער של משרד החינוך והתרבות.

ועוד דבר. שמענו כאן שכל המוסדות המטפלים בנוער, כמו עליית-הנוער, תנועות-הנוער הטובות, המוסדות המוניציפליים המטפלים בנוער, וכן הגדנ"ע - כולם מתלבטים בשאלת כוח-אדם מתאים להדרכה, וזה על אף הטאמציים הרבים והכספים המרובים המושקעים בהכשרת מדריכים. סיבת הדבר היא שהטאמציים והכספים המושקעים בדבר זה מושקעים ללא מחשבה תחילה, כי אילו היתה מחשבה תחילה ותכנון בשטח זה ואילו לא היו נוהגים לפי השגרה, היו מזמן כבר מגיעים לכלל פעולה אחידה אשר תאפשר ביצוע הדברים בהתאם לאותה הרוח שאריכה לטרור בשטח זה. הפעולה בשטח של הכשרת מדריכים לטיפול בנוער צריכה לבוא על תיקונה, לא רק מפני שבמצב הנוכחי מוציאים על זה כסף רב וכוח-אדם למכביר, אלא גם מפני שעל-ידי איחוד האמצעי כל הגורמים ניתן להגיע לפעולה חשובה יותר ובעלת הקיף רחב יותר.

כדאי לציין שבכל גוף וגוף המטפל בשאלות אלו ומתבלט בהן נמצאים אנשים מצויינים, אשר אילו היו ניגשים כולם ביחד לדבר זה היו גם מצליחים למצוא פתרון לכך. בעיית המדריכים היא מסובכת גם מבחינה זה שלאחר שהמדריך כבר גיל מסויים הוא כבר אינו מתאים להדרכה בקרב הנוער ויש לדאוג לעבודה אחרת עבורו המבטיחה גם שהנסיון אשר רכש תוך עבודתו עם הנוער ינוצל כראוי.

כל הדברים הללו צריכים להיות מרוכזים ביד אחת מכוונת ומדריכה - בידי לשכת הנוער של משרד החינוך והתרבות. זאת עלינו להציע כקו-פעולה לעתיד לכל אותם הגופים המטפלים בנוער.

אמר כאן מישהו שאנשים בדרך כלל מתיחסים בזלזול לדברים שניתנו להם חינום. והנה שמענו כאן כיצד טרגילים ילדי עולים לקבל דברים חינום. אני מעריכה מאד את החינוך הטרום-סקצועי הניתן בטרנכי-נוער, אבל אם מסלמים לילדים עבור לימודיהם, הרי פוגעים על-ידי זה בעצם מטרת החינוך הטרום-סקצועי. יש גם לזכור כי מתן החינוך הטרום-סקצועי אף בלי תשלום נוסף לילדים מצריך כסף רב, ואם ההענקה הניתנת ל-60 ילדים שלומדים בטרנכי-נוער בהדר-טוב - ולמעשה מספר הלומדים שם קטן יותר - מסתכמת בהוצאה חדשית של 1000 לירות, נשאלת השאלה: מה יכול להיות היקף הפעולה הזאת של הקניית חינוך טרום-סקצועי?

או.

היו"ר ש. פרסיץ:

אנחנו רואים יעוד בהקניית חינוך טרום-  
מסצועי לילדי עולים, אך בטיסה הנוכחית

לא נוכל להמשיך ולעשות זאת.

אפשר להגיע לרווחים מסויימים בסתן חינוך  
חקלאי, על-ידי פיתוח לול וגן-ירק, אך גם כאן הרווחים אינם מתחילים מיד  
עם תחילת העבודה. לא כן המצב בנגרות ובתפירה. הנסיון שנעשה בהר-טוב  
ללמד את הבנות תפירה בצורה כזאת שהן מביאות טן הבית בגדים הטעונים  
תיקון ומתקנות אותם בהסגחת סדריכה הוא נסיון חשוב מאד, שערכו רב בכלכלת  
המדינה כולה, אך קשה להגיע בדרך זו לידי רווחים כלשהם.  
יש לחשוב יפה-יפה כיצד להסדיר את בעיית  
התשלומים לילדים הבאים ללמוד בסרכזים, ואם יהיה רצון למצוא הסדר, תצטרך  
לקום ועדה מיוחדת, אשר תלמד את הבעיה לתוסה ותציע הצעות כיצד למסוך  
את הילדים למרכזי-נוער לסם לימוד מסצווע אשר יביא להם תועלת בעתיד,  
וכיצד להגיע לידי כך שהילדים יבואו ללמוד לא בגלל התשלום שיקבלו, אלא  
הודות ללימוד עצמו.

בשאלת הסאלה אם לטובת הענין הוא דיבוי  
הטוסדות המטפלים בנוער והאם לא טובה היה לרכז את כל האמצעים המוקדסים  
למטרה זו - בידי יד אחת. אני חושבת שהיינו רואים ברכה רבה בריכוז זה,  
גם מבחינת הקיפון, ובאותם הכספים עצמם הטוצאים כיום לטיפול בנוער על-ידי  
טוסדות טובים, אפשר היה לספר את הפעולה ולהגדיל את היקפה.  
לדעתי אלו צריכיות להיות הצעות הוועדה

ד. בצר:  
דעתי לגבי פעולתה של לשכת הנוער שונה במקצת  
מדעתה של יושבת-הראש.

אני חושבת שבעניני החינוך אל-אפשר לנהוג  
תמיד רק לפי ההלכות הקבועות. דרושה גם התאמה למציאות ולאוביקט החי של  
פעולות החינוך. זכור לי כי לפני קום המדינה, כאשר לא היה עדיין חוק לימוד  
חובה אבל רצינו שכל הילדים בגיל בית-ספר עממי יקבלו חינוך, התארגנו  
גופים וציבוריים, אספו ילדים אשר שוטטו ברחובות ועסקו ברוכלות ושללוים  
לבתי-הספר. וזכור לי שהורים, אשר לא היו עולים ותיקים, התנגדו לכך שילדי  
שילדיהם ילכו לבית-הספר ומסיבה זו יפסיקו להיות גורם בפרנסת הבית. גם אז,  
כדי להתגבר על התנגדות ההורים להליכת הילד לבית-הספר, היו מסלמים למספחות אלו  
מכומי כסף ידועים,

עלינו לזכור שכיום יש לנו ענין עם ציבור  
נחשל לא מבחינה כלכלית בלבד - כי בין העולים ישנן בוודאי מספחות אשר  
מצבן הכלכלי הוא כמצבן של מספחות ותיקות רבות - אם אלה גם מבחינה  
חברתית-תרבותית ולהם צריך להסביר שהילדים חייבים ללמוד ולהסצא בחברת  
ילדים אחרים. יושבת-הראש צודקת באופן תיאורטי, כי עזרה אשר אינה ניתנת  
בצורה המתאימה עלולה אפילו להביא נזק, אבל כדי להתגבר על הקשיים הקיימים  
כיום יש לחפש פתרונות טובים ודרפים שלא היו נהוגות עד כה, ואחת הדרכים  
היא לתת תשלום מסויים למספחות כדי שתאפשרנה לילדים לבקר בבית-הספר.

אני חושבת שיש לחפש דרכים למסיכת הבנות  
לבית-הספר, כי מספחות רבות - יתכן שמסעמים טובים - אינן מניחות לבנות  
לצאת את הבית. הייתי גם רוצה לשמוע מה מספר הבנות בין כל אותם הילדים  
השהים מפעולותיה של לשכת הנוער.

הייתי רוצה לדעת מדוע בהר-טוב אין שיתוף  
פעולה עם מפתן, וכאן אני רוצה לציין כי התרשמתי קשות מפעולת מפתן.  
אם רוצים שהילדים יבואו ללמוד יש לדאוג לכך שהמוסד ימסוך אותם, וזה  
בוודאי לא יכול להיות כאשר המועדון נמצא במקום חסוך ומלוכלך, לדעתי, פעולת  
מפתן היא חשובה ויש רק למצוא לה צורה יותר נאה.

תפקידה של לשכת הנוער צריך להתרכז בעיקר  
בפיקוח ובהדרכה ובעידוד גורמים איבוריים לפעולה בקרב הנוער. הציבור היהודי  
קרוב בלבד לדבר זה ויש לו גם הכוח לבצעו, צריך רק להעלות את הכוחות  
הטמונים ולכוונם לפעולה מתאימה. זאת צריכה לעשות לשכת הנוער. המדינה לא  
תוכל לקחת על עצמה את מלוא הטיפול בנוער, אף פעם לא יהיה לה מטפיק כסף  
לכך. מכיון שאין תיאום בין הגורמים הטובים המטפלים כיום בנוער, מוצא על  
פעולות אלו כסף רב יותר מאשר היה מוצא לו היה שיתוף-פעולה, לכך צריכה  
לדאוג לשכת הנוער. לשכת הנוער צריכה גם לעבד תכניות פעולה לארגונים הטובים,  
כי ישנם ארגונים הטובים לפעול ואינם יודעים כיצד לעשות זאת ומה דרוש.

טו.

ד. נצד: אני גם רוצה לציין שמתוך המספרים אשר נמסרו לנו כאן ראיתי, לאערי, כי פעולת התרגונים הסוגיים הצטמצמה וזה חל גם לגבי תרגון בו אני פועלת - תרגון המהות עובדות.

היו"ר ז. פרוסיץ: פעולת התרגונים הצטמצמה מפני שחוק החינוך המסלכתי אינו מתיר לתרגונים לפעול בבתי-ספר.

ד. נצד: אשר לפעולת הגדנ"ע, דעתי היא כי יש מקום גם לגדנ"ע וגם ללשכת הנוער. שמחתי מאוד לשמוע כי סוף-סוף יש ללשכת הנוער השפעה על פעולות הגדנ"ע - דבר שכל הזמן לחמתי לפעול.

הייתי רוצה לדעת האם יש למשרד החינוך איזה שהו הצעות לפתרון בעיית מועדון "הטריבה", כי זהו הרע מועדון של משרד החינוך, הסדריכים העובדים במועדון בשלחו מטעם משרד החינוך והפעולה המבוצעת שם היא במהות בפלאה. עד מתי אפשר יהיה לעבוד במועדון בהסוד שוטריים?

ב. כצנלסון: גם אני ביקרתי בבית-סמס, ראיתי את בתי-הפלאכה והתרממתי מאד סרוחו החלוצית של הסדריך. כן עלי לציין לשבח את יחסה של מנהלת המטבח לילדים.

אני חושבת שיש להרבות בפעולה מסוג זה, וברור לי כי הנושא העיקרי של פעולה זו הוא הסדריך בכל מקום ומקום. כאשר ביקרתי בקיץ במפעלי הקייטנות ראיתי שם תלמידי סמינרים, נערות בנות 17, אשר עבדו בהתנדבות. אני חושבת שזהו החומר האנושי אשר מסבנו אפשר יהיה להכין סדריכים.

כן ביקרתי במועדון הנוער ברח' הלל בירושלים. ולדעתי מקום זה יכול לסמס מועדון לזוגמה. ראיתי בו גרעים של מועדון כל כללי, דוגמת המועדונים הקיימים באנגליה, שבאות אליהם המספחות, ילדים והורים ביחד, וכל אחד מוצא לו במועדון את מקומו בחברה. המועדון ברח' הלל מיועד לבני-נוער עד גיל 20 ומבקרים בו גם זוגות בטואים שהכירו במועדון ואשר חיהם החברתיים עדיים קטורים בו.

טרבים כיום לדבר במדינה על מיזוג גלויות ומנסים גם לנקוט בכל מיני צעדים דראסטיים בכיוון זה, אשר למעשה אינם טביעים תעולת. אני חושבת שאחד המסכסכים הטובים ביותר למיזוג הגלויות הוא המועדון. ובאמת ראיתי במועדון זה ילדים מסכונת רחביה וילדים מסכנה יהודה, יושבים בצומא ומסתתפים בפעולות המועדון. אני חושבת כי סדריכת המועדון עושה הרבה מאד למען מיזוג ילדי העדות הסוננות. על כן, לדעתי, הפעולה הראשונה להרחבת רשת המועדונים היא הכנת סדריכים מתאימים.

הצלחתי סוף-סוף להעביר בכנסת את חוק החינוך המסלכתי, שמגמתו היא למנוע מסיכת ילדים לספלות הסוננות. יש לדעת שלא רק ילדים עזובים סמוטטים ברחובות. גם הילדים מסכונת רחביה עושים זאת בשעות אחר-הצהריים, כי אין להם מקום בו יוכלו לבלות את זמנם הפנוי מלימודים. ילדים אלה בתפסים - ולדעתי טרם זמנם - על-ידי תנועות הנוער, אשר מקנות לילדים אלה דעות מפלגתיות מבלי שהילדים יהיו כבר מסוגלים לסקול בעצמם את הדברים הנאסרים להם על-ידי סדריכי התנועות. יש צורך להקים מועדונים גם לילדים מסוג זה, שאמנם אינם ילדים עזובים. ואני מסכימה כאן עם דבריה של חה"כ נצד, כי הפעולה המועדונית אינה יכולה להעשות רק מתקציב המדינה. מטילות עמידות יותר וותיקות יותר טאטנו מגייסות כוחות מתנדבים וכספים מקרב זוטרי ציבוריים. גם מפשלת ישראל צריכה לעשות כך, אך בתנאי כי הפיקוח החינוכי על המועדונים והכנת הסדריכים יטארו בידיה ויבוצעו ברוב חוק האיסון המסלכתי, שכולנו לחסנו עליו.

אני מצטערת שדעתי נוגדת אל דעתה של חה"כ כפרית אשר אמרה כי הפעולה המועדונית קודמת אפילו לחינוך התיכון. אפשר אולי להסכים לזכות עדיפות זו במדינה אשר כבר הכתה את טרטיה, אך לא ייבמדינת ישראל. הרע ידוע כי העליה החלוטה לא מביא לארץ את האינטליגנציה שהיא חיונית לבנין המדינה. אף במקרה הטוב ביותר, כאשר יבואו ארצה רופאים ומהנדסים אין לנו כל בטחון שהם אמנם ימכיסו לעבוד בכל התנאים, גם בתנאים הקשים ביותר. לכך יכולים להסכים בעיקר אלה אשר חיהם קטורים במדינה זו. על כן את האינטליגנציה של מדינת ישראל יש להכין בארץ ומסיבה זה אי, לקבוע לחינוך התיכון ולחינוך הגבוה עדיפות טבנית.

א.ו.

ב. כאולסון:

אני מאד מחייבת הקמת מועדונים בשיתוף עם כוחות  
אבל חלילה לנו לעשות זאת על-חשבון החינוך התיכון

והחינוך הגבוה.

ג. כפרית:

לא התכוונתי לכך שהפעולה המועדונית תיעשה על-חשבון  
סתם חינוך תיכון וגבוה. אמרתי רק שיש לתת עדיפות

ראוונה להרחבת המועדונים.

ד. זברי:

הנני רואה התפתחות חשובה מאד בעבודתה של לשכת  
הנוער, אשר שסתדלת להפוך מועדונים רגילים למרכזי  
נוער, בהם נערבות פעולות חינוכיות-חברתיות, ניתן חינוך טרום-סקצועי וכו'.  
אני מקווה שפעולה זו תוגבר ותביא להקמת מרכזי נוער שכונתיים. ממרכזים אלה  
יהנו לא רק בני-נוער, אלא גם ההורים אשר יבואו לשם כדי לקבל הדרכה סתטייע  
גידם למצוא שפה משותפת בינם לבין ילדיהם. דבר זה נחוץ מאד, מפני שבחינוך  
הילדים אין להסתפק בזה שהם יקבלו הדרכה מתאימה וחינוך סידי הסדריכיים,  
אלא יש לדאוג לכך שגם האווירה בבית תהיה מעודדת, ושלא יהיו חינוכיים בין  
ההורים והילדים.

אני מעדיכה מאד את המועדונים של הגדנ"ע, אבל לא  
קיים בהם אותו האלמנט של קסירת קסרים בין ההורים והילדים ובין הסדריכיים  
הקיים במועדונים של לשכת-הנוער. אני חושבת שלשכת הנוער צריכה להכנס  
לעובי הקודה ולכנות את הפעולה גם במועדוני הגדנ"ע, כדי שהילדים יקבלו  
לא רק חינוך גופני אלא גם חינוך כללי. רצוי שגם המועדונים של הגדנ"ע,  
במקומות בהם הם קיימים, ייהפכו למרכזי-נוער שכונתיים.

הנני רואה כפילות בקיום פעולה מועדונית מטעם משרד  
הסעד ואינני מבינה מדוע אותו התקציב למועדונים הנמצא בידי משרד הסעד אינו  
יכול להיות מועבר ללשכת הנוער במשרד החינוך, כדי שהיא תטפל במועדונים אלה  
וגם תסתף בהם את הגורמים הציבוריים העומדים בקשר עמה.

הכרחי להרחיב את הפעולה המועדונית כדי שבכל ישוב  
עולים ובכל שכונה המאוכלסת עולים וגם ותיקים יקום מרכז שכונתי. העזרה  
לספעל זה חייבת לבוא מצד הארגונים הציבוריים שלשכת הנוער צריכה לעודדם.  
הטיפול בסטחים טובים שהיה קודם בידי הארגונים עבר לידי המפסלה ולכן  
יכולים הארגונים להקדיש את זמנם את כספם לפעולה בקרב הנוער. את הפעולה  
המועדונית חייבים להשעין על הארגונים הציבוריים.

יושבת-הראש התנגדה לתשלום הביתן לילדים הלומדים  
במרכז-הנוער בהר-טוב, מתוך נימוק כי זה אינו מהווה גורם מחנך. אם לא ינתן  
תשלום תתעורר השאלה כיצד למסוך את הילדים למרכז-הנוער וללימודים. כאשר  
ילד מקבל חינוך מסודר בבית-הספר וכאשר הוא רואה את הוריו עובדים הוא ירצה  
ללמוד סקצוע ולא יהיה כל צורך להשתמש באמצעים טובים כדי למסוך אותו לזה.  
כל אדם מטבעו אוהב לעבוד. התשלום מכוון לילדים שאין להם הרגלי עבודה  
ואשר גדלו בסביבה שאינה רגילה כל-כך לחי עבודה ויצירה. לכן מוכרחים בתחילה  
לנקוט באצדים טובים כדי למסוך את הילדים ללימודים ולעבודה.

הפעולה המועדונית היא חשובה עד למאד, אך אין  
לבצעה על-חשבון החינוך העל-יסודי. חינוך זה מהווה גורם עיקרי בהעלאת רמתן  
של השכבות הנחשלות מבחינה תרבותית ורק על-ידי הרמת הרמה יבוא מיזוג הגלויות  
השונות. אי-אפשר לצפות למיזוג כל עוד אין רמה תרבותית משותפת. ידוע לי  
שאנשים אשר סייעו רק בית-ספר עממי לא הסתלבו כראוי בוויי המדינה ועל כן  
הם אינם מרגישים כי המדינה הזאת היא שלהם.

לשמוע

הייתי רוצה/ממר מיוחס מדוע "מפתן" אינה מסכים  
לשתף-פעולה עם לשכת הנוער בהקמת המרכזים השכונתיים?

מר מיוחס:

באופן עקרוני הם מסכימים, אלא שבהר-טוב הקיסו  
את בית-המלאכה שלהם מחוץ למרכז-הנוער.

י. סטילנסקי:

שאלתי הראשונה היא בקשר לכיוון התרחבותה של הפעולה  
המועדונית. אני שואל שאלה זו מכיוון שאין תקציב  
לפתיחת מועדונים ומרכזי-נוער בכל מקום ומקום ועל כן יש לקבוע קנה-מידה

או.

י. סטילנסקי:

לבחירת הסקנות בהם ייפתחו מועדונים.

עד כמה שהבנתי מהדברים שהוסטעו כאן אין סיטה קבועה לפיה מחליטים על פתיחת מועדונים, אלא הקמת מועדון בטקום פלוני תלויה בשני גורמים: א. באפשרות למצוא איזה שהוא גוף שיסתמך בעול; ב. בקיום איזו פעולה התחלתית בקרב הנוער, הקודמת להקמת מועדון. אינני חושב שזוהי הדרך הנכונה לטיפול בסאלה זו. לדעתי חסדה דפיניציה לכך באיזה נוער יש לספל וצידוף איזה נתונים בטקום פלוני מחייב פתיחת מועדון סם.

אינני חושב שקיימת מחסבה שתוכננת בטח זה שבטקום פלוני צריך לפתוח מועדון ורק אחרי זה מנסים לגייס גורמים אחרים לסיתוף בהוצאות ומפעילים אותם בכון הרצוי.

יתכן, כי הקמת מועדונים זהו דבר של פיתוח, מפני שלטכת הנוער צריכה ללכת דווקא לאותם המקומות אליהם לא מוכנים לבוא גורמים אחרים.

הוא הדין בפתיחת אכסניות-נוער. האם תחילה קובעים באיזה מקומות יש לפתוח אכסניות ורק אחרי זה ניגשים לגיוס גורמים ציבוריים לפעולה זון התרסמותי היא כי ההיפך הוא הנכון.

הייתי, אם כן, רוצה לקבל תשובה על הסאלה אם יש מחסבה תחילה ותכנון בהקמת מועדונים, מרכזי-נוער ואכסניות, או שהדבר נעשה באופן מקרי.

אם שאלתי השניה היא בקשר לתכנית הפעולה במועדונים. הייתי רוצה לדעת/שבה פעם קבוצה של אנשים מוסחים, פדאנוגים, סוציולוגים, אנשים הקרובים לצוטא זה ובדקה וקבעה בל ההכשרה הדינת למדירים כוללת באמת את הדברים הנחוצים להם ביותר. אינני מביע כאן את דעתי, אני רק אומר שאם לא ישבה ועדה כזאת, כדאי היה שטרד החינוך ישנה אותה לכסיו והיא תקבע מה צריך להיות תכנה של פעולה מועדונית בכל מקום. אני שואל שאלה זו, מפני שיש לי הרועם כי גם בטח זה פועלים יותר לפי איטפורוביזציה טאטר לפי תכנית שתוכננת מראש, ואני חושב שדבר זה יתן אותותיו ראשית כל בהכשרת המדריכים.

היו"ר ש. פרסיץ:

בקשר למשיבת הנוער לתנועות-נוער, אני מוכרחה לומר שאחד הנכסים החשובים ביותר - המספחה,

אשר טסנה נובעת גם המספחה המורכבת שהיא המדינה - נהרס כליל על-ידי תנועות-הנוער. אני רואה כיצד הן מספיעות על השכלתם של הילדים ועל לימודיהם בבית-הספר. ראיתי ילדים בני 15 שסטעו הרצאה ספי מדריך בן 17 ואחר-כך קראו בצוותא את ה"קפיטל" של מדכו. הרי אלה דברים טובים.

ש. כפרית:

לא הייתי רוצה שיתקבל הרועם כי אני מתנגדת לחינוך התיכון. אני רק חושבת שעלינו לקבוע

עדיפויות, כדי שלא יהיה מצד אחד קאדר אנשים מסכילים ומצד שני הסון אנאלפכתיים.

ד"ר אבידור:

תקציב לשכת הנוער לשנת הכספים הבאה.

ידוע בוודאי לכולכם שיכולנו להגדיל את תקציבנו רק בגבולות הגידול הטבעי ותוספת-היוקר. אולם לגבי לשכת הנוער עשינו מאמץ מיוחד ויתכן שנוכל להגדיל את תקציבה במקצת לעומת השנה הנוכחית. זהו אחד מסעיפי התקציב המעטים שהאוצר הסכים להגדילו מבלי להקטין סעיפים אחרים. יתכן שההגדלה תהיה בגבולות של 50,000 לירות וגם היא לא תענה על כל הארכים.

שאלת תשלום לנערים ונערות המקבלים חינוך סדום-סקצועי. ברור לי שכל עוד תשלומים אלה ניתנים הם צריכים להיות צמודים לערכים חינוכיים. אני רוצה לומר לא רק בישובי-עולים אלא בהירה למוסדות החינוך המסלים. גם בכפרים הוותיקים הילדים הולכים לעבודה בשעות אחר-הצהרים אך לילדים בישובים הוותיקים אינני דואג, הם מקבלים את החינוך המתאים. את הילדים מישובי-עולים מוכרחים למשוך למרכזי-לימוד ועל כן מסלמים להם עבור עבודתם בבתי-המלאכה. אולם אתנגוד בכל תוקף לכל תשלום שאינו צמוד לערכים חינוכיים.

ד"ר אבידור:

בעיית הסדריכים.

זוהי בעיה באובה שאינה ניתנת לפתרון מלא במהרה. כל עוד קיים מחסור בכוחות-העבודה אי אפשר למסוך אנשים להדרכה בקרב הנוער, כי גם משכורת הסורים עולה על זו של הסדריכים. סדריכי הנוער נצטרך לביים מבין הסורים, שזו תהיה להם עבודה נוספת, מבין הסטודנטים ותלמידי מטיברים, יש רק לדאוג לכך שהמועמדים להדרכה בקרב הנוער יהיה בעלי הכשרה. לכן אנו מקיימים עכשיו קורסים, והכוונה היא שיוכן קאדר אנשים בקיאים בעניני הדרכה שיוכלו אחר-כך להדריך אחרים.

בעיית הסדריכים קיימת גם בארצות אחרות. באנגליה העלו את רמת הסדריכים והסווה עם רמת הסורים. היינו, דורשים מהסדריכים אותה השכלה הנדרשת מסורים ומסלמים להם את אותה המשכורת המסתלמת לסורים.

ריכוז כל הפעולות של החינוך הסלמי בידי גוף אחד איננו חושב שהגיעה השעה לרכז את כל הפעולות האלו בידי משרד אחד, אפילו אם יהיה זה משרד החינוך. אני חושב שריכוז כזה הוא מוגזם ובסופו של דבר לא הייתי מדבר על ריכוז הפעולות אלא על תיאומן. יתכן שקיימת כפילות בשטח זה ויש למנעה. בדרך כלל אנו רואים את תפקידה של לשכת הנוער כתפקיד הדרכה ופיקוח והיא גם צריכה להיות שותפה בהקמת מועדונים ואף לזום את הקמתם. רק לעתים רחוקות צריכה הלשכה בעצמה להיות מקימת המועדונים ומחזיקה אותם. אין לשכת הנוער צריכה לעשות זאת לא רק מפני שתקציבה אינו מספיק לכך, אלא גם מפני שזו חובת הציבור. אך לא הייתי סוטר רק על גורם זה. אני חושב שיש להטיל את חובת הטיפול בנוער גם על רשויות מקומיות ואנחנו באמת הולכים בכיוון זה ועושים למען הקמת לשכות נוער ליד רשויות חינוך מקומיות. אך יחד עם גיוס גורמים אחרים לפעולה בקרב הנוער מחובתנו לחזק יותר ויותר את לשכת הנוער במשרד החינוך, כדי שתוכל להדריך את הגורמים המתנדבים ולפקח על פעולותיהם.

סיטות פעולתה של לשכת הנוער.

אין הלשכה סדריכה את פעולתה ללא תכנית ולא במקרה מוקמים המועדונים במקום זה או אחר. לרוב הלשכה עצמה מקימה את הסותף המסתתף אתה בהקמת המועדון. אם למשל, פונה אלינו יהודי אמריקני ואומר שהוא רוצה להקים בית-נוער בארץ, אנו מציעים לו מקומות מספר לבחירה. הפעולה בקרב הנוער איננה בת שבע שנים בלבד. משרד החינוך ירס פעולה זו מהוועד הלאומי, והוא גם לומד מן הניסוח בארצות אחרות בשטח זה. אך עלינו להתאים את הסיטות המקובלות בעולם למציאות שלנו ואם אנו עוסקים הן במועדונים, הן במרכזי-נוער, הן בתנועות הנוער ובסגורסי טחקים, הרי זה מפני שאין פעולה אחת קבועה וגם מפני שיש להתאים את הפעולה לסוגי הנוער הסוגים.

בארצות אחרות האכסניות מסמכות רק את הנוער המטייל. אצלנו עד היום אין האכסניות מנוצלות בטלוא אפשרותן. אנחנו מחפשים עכשיו דרך להפיכת האכסניות למרכזי לימוד מולדת.

אנחנו חושבים להקים בקרוב מועצה טייעצת לבעיות הטיפול בנוער שיסתתפו בה לא רק מוסתים כי אם גם נציגי הארגונים הסוגים בפועלים בקרב הנוער.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45